

Smernica 2: OSTVARIVANJE PRAVA NA TUĐU NEGU I POMOĆ

Smernica 2 opisuje postupak za ostvarivanje prava za tuđu negu i pomoć

Ova smernica je izrađena za potrebe osoba sa invaliditetom i njihovih porodica i prijatelja kroz publikovanje na veb portal i aplikacija za mobilne telefone **INVALIDNOST INFO**.

Sadržaj ove smernice ne odražava nužno i stav **COD Kosovo**, već daje samo pregled postojećih informacija.

Stanje na terenu

U Srbiji naknada za pomoć i negu iznosi 16.346 dinara, a prima je oko 76.000 ljudi. Broj zahteva za ostvarivanje ovog prava se neznatno povećava iz godine u godinu, a samo u ovoj godini je za te svrhe izdvojeno 15,1 milijarda dinara.

Ovu novčanu naknadu može da dobije osiguranik i korisnik penzije kome je zbog prirode i težine povrede ili bolesti neophodna pomoć i nega za obavljanje radnji radi zadovoljavanja osnovnih životnih potreba. Po Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju, pravo imaju samo nepokretni, slepi i oni koji bez tuđe pomoći ne mogu da se hrane, oblače, niti kreću po kući, kao i oni koji su na dijalizi.

Ostvarivanje ovog prava, pojašnjavaju u Republičkom fondu za penzijsko i invalidsko osiguranje, nije uslovljeno visinom drugih primanja, niti konkretnom dijagnozom, već isključivo opštim zdravstvenim stanjem osobe koja podnosi zahtev, odnosno njegovom funkcionalnošću i sposobnošću za obavljanje osnovnih životnih aktivnosti.

Postupak za ostvarivanje prava na novčanu naknadu za pomoć i negu druge osobe pokreće se na zahtev osiguranika, odnosno korisnika prava, uz koji je priložena odgovarajuća medicinska dokumentacija. Zahtev za novčanu naknadu podnosi se nadležnoj filijali prema mestu prebivališta. Obrazac se može dobiti u svakoj filijali Fonda PIO ili odštampati sa sajta www.pio.rs (iz menija obrasci). Uz zahtev je potrebno priložiti originalnu medicinsku dokumentaciju lekara specijaliste da je neophodna pomoć i nega druge osobe – naglašavaju u Republičkom fondu za penzijsko i invalidsko osiguranje.

U najvećem broju slučajeva, u roku do 30 dana od dana podnošenja zahteva korisnik dobija poziv za veštačenje, koje sprovodi lekar veštak određene specijalnosti i koji na osnovu priložene medicinske dokumentacije i pregleda korisnika, donosi nalaz, ocenu i mišljenje. Svaki nalaz lekara veštaka podleže kontroli, a nakon toga se prosleđuje nadležnom organizacionom delu da

doneše rešenje o postojanju ili nepostojanju prava. Korisnik dobija rešenje i ako je ostvario pravo na tuđu negu i pomoć, uz penziju mu se isplaćuje i ova novčana naknada, a ako nije dobija rešenje sa obrazloženjem zašto je odbijen kao i pouku o pravnom leku.

Potrebna dokumenta

Uz zahtev za priznavanje ovog prava **se prilaže:**

- Original medicinske dokumentacije od lekara specijaliste o postojanju potrebe za pomoći i negom drugog lica
- Fotokopija lične karte
- Naziv i adresa ustanove socijalne zaštite za smeštaj starih lica, ako je podnosilac zahteva smešten u takvu ustanovu

Ako je podnosilac zahteva osiguranik, pored navedene, **treba priložiti** i sledeću dokumentaciju:

- Overenu fotokopiju radne knjižice
- Uverenje o obavljanju samostalne delatnosti, koje izdaje nadležni organ
- Fotokopiju lične karte
- Prijavu o povredi na radu, ukoliko je potreba za pomoći i negom drugog lica nastala kao posledica povrede na radu
- Dokaz o već ostvarenom pravu kod drugog organa

Naknada za pomoć i negu drugog lica

Pravo na novčanu naknadu za pomoć i negu drugog lica ima osiguranik i korisnik penzije kome je zbog prirode i težine povrede ili bolesti neophodna pomoć i nega za obavljanje radnji radi zadovoljavanja osnovnih životnih potreba. Po Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju, pravo, praktično, imaju samo nepokretni, slepi i oni koji bez tuđe pomoći ne mogu da se hrane, oblače, niti kreću po kući, kao i oni koji su na dijalizi. U slučajevima kada invalidska komisija proceni da zdravstveno stanje može da se poboljša, zakazuje se kontrolni pregled.

Naknada za tuđu pomoć i negu iznosi 17.164 dinara, a prima je oko 76.000 korisnika. Ova isplata nije uslovljena visinom drugih primanja.

Visina novčane naknade za tuđu pomoć i negu određuje se u visini iznosa usklađene novčane naknade za pomoć i negu drugog lica zatečenih korisnika u Fondu zaposlenih na dan 10. 4. 2003. godine i usklađuje se na isti način kao i penzije.

Zahtev za isplatu naknade, sa detaljima o potrebnoj dokumentaciji, nalazi se u meniju Obrasci.

Penzioneri ili osiguranici iz Srbije popunjavaju obrazac sa naznakom "filijale", a oni sa stažom iz inostranstva sa naznakom "direkcija".

Naknada za telesno oštećenje

Pravo na novčanu naknadu za telesno oštećenje imaju osiguranici kod kojih je, zbog povrede na radu ili profesionalnog oboljenja, došlo do gubitka ili bitnijeg oštećenja pojedinih organa ili delova tela.

Visina novčane naknade za telesno oštećenje određuje se, u zavisnosti od utvrđenog procenta telesnog oštećenja od 30% do 100% (o čemu odlučuje nadležna invalidska komisija), od osnova utvrđenog propisima koji su se primenjivali do 9. 4. 2003. godine i usklađuje se na isti način kao i penzije. Osnov za njeno određivanje iznosi 7.151,47 dinara.

Zahtev za isplatu naknade, sa detaljima o potrebnoj dokumentaciji, može se naći u meniju Obrasci. Pensioneri ili osiguranici iz Srbije popunjavaju obrazac sa naznakom "filijale", a oni sa stažom iz inostranstva sa naznakom "direkcija".

Naknada za pogrebne troškove

Naknada pogrebnih troškova koja se isplaćuje familijama preminulih penzionera (ili onome ko je platio sahranu) u julu, avgustu i septembru 2018. godine iznosiće 37.496,00 dinara za sve kategorije korisnika penzija.

Zahtev za isplatu naknade sa detaljima o potrebnoj dokumentaciji može se naći u meniju Obrasci.

Nabavka specijalnih pomagala

Pravo na novčanu naknadu za nabavku specijalnih pomagala za čitanje i pisanje – reproduktor, Brajeva pisaća mašina i druga elektronska odnosno digitalna pomagala, ima osiguranik, korisnik penzije – slepo lice i slepo dete osiguranika.

ODREDBE ZAKONA O SOCIJALNOJ ZAŠTITI KOJE SE TIČU DODATKA ZA POMOĆ I NEGU DRUGOG LICA

Član 92

Pravo na dodatak za pomoć i negu drugog lica ima lice kome je zbog telesnog ili senzornog oštećenja, intelektualnih poteškoća ili promena u zdravstvenom stanju neophodna pomoć i nega drugog lica da bi zadovoljilo svoje osnovne životne potrebe.

Pravo na dodatak za pomoć i negu drugog lica ostvaruje lice iz stava 1. ovog člana ako to pravo ne može da ostvari po drugom pravnom osnovu.

Izuzetno od stava 2. ovog člana, korisnik novčane naknade za pomoć i negu drugog lica koji je to pravo ostvario kao invalidno dete u organizaciji za penzijsko i invalidsko osiguranje po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, koji su bili na snazi do 1. juna 1992. godine, ostvaruje pravo na dodatak za pomoć i negu drugog lica u visini razlike između iznosa dodatka za pomoć i negu drugog lica utvrđenog u skladu sa ovim zakonom i iznosa ostvarene novčane naknade za pomoć i negu drugog lica.

Potreba za pomoći i negom drugog lica utvrđuje se na osnovu propisa o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Potreba za pomoći i negom drugog lica postoji kod lica iz stava 1. ovog člana kome je usled telesnog oštećenja, oštećenja čula vida koje uzrokuje gubitak osećaja svetlosti sa tačnom projekcijom ili se vid postiže sa korekcijom 0.05, intelektualnih poteškoća ili promena u zdravstvenom stanju neophodna pomoć i nega drugog lica radi zadovoljenja osnovnih životnih potreba i koje ne može da ustane iz kreveta, da se kreće unutar stana bez upotrebe pomagala, da se hrani, svlači, oblači ili da održava osnovnu ličnu higijenu bez pomoći drugog lica.

Visina dodatka za pomoć i negu drugog lica

Član 93

Dodatak za pomoć i negu drugog lica utvrđuje se u nominalnom mesečnom iznosu.

Mesečni iznos dodatka iz stava 1. ovog člana iznosi 7.600 dinara.

Iznos dodatka za pomoć i negu drugog lica usklađuje se sa indeksom potrošačkih cena u prethodnih šest meseci, na osnovu statističkih podataka, dva puta godišnje, 1. aprila i 1. oktobra.

Nominalni iznos dodatka za pomoć i negu drugog lica, zaokružen u dinarima, utvrđuje ministar nadležan za poslove socijalne zaštite.

3. Pravo na uvećani dodatak za pomoć i negu drugog lica

Član 94

Pravo na uvećani dodatak za pomoć i negu drugog lica ima lice iz člana 92. stav 1. ovog zakona za koje je, na osnovu propisa o penzijskom i invalidskom osiguranju, utvrđeno da ima telesno oštećenje od 100 % po jednom osnovu ili da ima organski trajni poremećaj neurološkog i psihičkog tipa i lice iz člana 92. stav 1. ovog zakona koje ima više oštećenja, s tim da nivo oštećenja iznosi po 70% i više procenata po najmanje dva osnova.

Lice iz člana 92. stav 3. ovog zakona i lice koje je po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju ostvarilo pravo na novčanu naknadu za pomoć i negu drugog lica i ispunjava uslove iz stava 1. ovog člana može ostvariti pravo na uvećani dodatak za pomoć i negu drugog lica u visini razlike između iznosa uvećanog dodatka za pomoć i negu drugog lica utvrđenog u skladu sa ovim zakonom i iznosa novčane naknade za pomoć i negu drugog lica ostvarene po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Mesečni iznos uvećanog dodatka za pomoć i negu drugog lica iznosi 20.500 dinara.

Iznos uvećanog dodatka za pomoć i negu drugog lica usklađuje se sa indeksom potrošačkih cena u prethodnih šest meseci, na osnovu statističkih podataka, dva puta godišnje, 1. aprila i 1. oktobra.

Nominalni iznos uvećanog dodatka za pomoć i negu drugog lica, zaokružen u dinarima, utvrđuje ministar nadležan za poslove socijalne zaštite.

Jedan od roditelja koji nije u radnom odnosu, a koji najmanje 15 godina neposredno neguje svoje dete koje je ostvarilo pravo na uvećani dodatak za pomoć i negu drugog lica u smislu st. 1. i 2. ovog člana, ima pravo na posebnu novčanu naknadu u vidu doživotnog mesečnog novčanog primanja u visini najniže penzije u osiguranju zaposlenih, kad navrši opšti starosni uslov za ostvarivanje penzije prema propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, ako nije ostvario pravo na penziju.

Ako roditelj iz stava 6. ovog člana ostvari pravo na penziju nakon sticanja prava na posebnu novčanu naknadu iz stava 6. ovog člana, ima pravo izbora između penzije ili posebne novčane naknade.

Posebna novčana naknada iz stava 6. ovog člana usklađuje se na način propisan za usklađivanje najniže penzije u osiguranju zaposlenih.

Na postupak za ostvarivanje prava iz stava 6. ovog člana shodno se primenjuju odredbe ovog zakona o postupku za ostvarivanje prava na novčanu socijalnu pomoć, prava na dodatak za pomoć i negu drugog lica i prava na uvećani dodatak za pomoć i negu drugog lica.

4. Postupak za ostvarivanje prava na novčanu socijalnu pomoć, prava na dodatak za pomoć i negu drugog lica i prava na uvećani dodatak za pomoć i negu drugog lica

Roditelji dece kojoj je potrebna posebna nega

Jedan od roditelja koji nije u radnom odnosu, a koji najmanje 15 godina neposredno neguje svoje dete koje je ostvarilo pravo na uvećani dodatak za pomoć i negu drugog lica ima pravo na posebnu novčanu naknadu u vidu doživotnog mesečnog novčanog primanja u visini najniže penzije u osiguranju zaposlenih, kad navršši opšti starosni uslov za ostvarivanje penzije prema propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, ako nije ostvario pravo na penziju.

Da biste ostvarili pravo na dodatak za pomoć i negu drugog lica i pravo na uvećani dodatak za pomoć i negu drugog lica potrebno je da podnesete zahtev, mada se postupak može pokrenuti i po službenoj dužnosti.

Uz zahtev za priznavanje ovog prava se prilaže:

- Zahtev;
- Original medicinske dokumentacije od lekara specijaliste o postojanju potrebe za pomoći i negom drugog lica;
- Fotokopija lične karte i lična karta na uvid;
- Naziv i adresa ustanove socijalne zaštite za smeštaj starih lica, ako je podnosilac zahteva smešten u takvu ustanovu;

Ako je podnosilac zahteva osiguranik, pored navedene, treba priložiti i sledeću dokumentaciju:

- Overenu fotokopiju radne knjižice;
- Uverenje o obavljanju samostalne delatnosti, koje izdaje nadležni organ;
- Fotokopiju lične karte i lična karta na uvid;
- Prijavu o povredi na radu, ukoliko je potreba za pomoći i negom drugog lica nastala kao posledica povrede na radu;
- Dokaz o već ostvarenom pravu kod drugog organa.

Neophodna dokumentacija, kada ovo pravo ostvarujete za dete:

- zahtev;
- izvod iz matične knjige rođenih deteta;
- mišljenje specijaliste;
- predlog pedijatra za veštačenje;
- fotokopije nalaza lekara specijalista i otpusnih lista;
- fotokopije lične karte oba roditelja,
- fotokopija zdravstvene knjižice deteta;
- fotokopija prijave prebivališta deteta;
- ukoliko je dete rođeno van teritorije Republike Srbije – uverenje o državljanstvu.

Pravo na novčani dodatak za pomoć i negu drugog lica kao i pravo na uvećani dodatak priznaje se od dana kada ste podneli zahtev ukoliko su u momentu podnošenja zahteva bili ispunjeni usovi Vam se to pravo i prizna.

Korisnik ovog prava kao i prava na uvećani dodatak, odnosno njegov zakonski zastupnik dužan je da nadležnom centru za socijalni rad prijavi svaku promenu od uticaja na priznato pravo u roku od 15 dana od dana kada je promena nastala.

O pravu na dodatak za pomoć i negu drugog lica i pravu na uvećani dodatak, odlučuje Centar za socijalni rad osnovan za teritoriju na kojoj podnosilac zahteva ima prebivalište, odnosno boravište.

Ukoliko se u toku postupka izmene okolnosti na osnovu kojih je bila određena mesna nadležnost Centra za socijalni rad, postupak nastavlja onaj Centar koji je nadležan s obzirom na izmenjene okolnosti.

Važno je istaći da samu ocenu nesposobnosti za rad, potrebe za pomoći i negom drugog lica i postojanje i stepen telesnog oštećenja utvrđuju organi veštačenja.

U onim slučajevima gde invalidska komisija proceni da se zdravstveno stanje lica može poboljšati zakazuje se kontrolni pregled.

Na samom kraju važno je sumirati da prema važećim zakonskim odredbama ovo pravo mogu da ostvare, praktično, samo nepokretni, slepi, dementni i lica koja bez tuđe pomoći ne mogu da se hrane, oblače, lica na dijalizi i lica koja bez tuđe pomoći ne mogu da se kreću po kući.

Ukoliko niste zadovoljni odlukom po Vašem zahtevu, možete podneti žalbu.